

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет фінансів

Кафедра банківської справи та страхування

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма «Банківський бізнес»
Форма здобуття освіти: Очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«Розвиток екокредитування в Україні»**

здобувача Чередника Дмитра Дмитровича
(Прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис здобувача)

Науковий керівник:
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри банківської справи та страхування
(наукова ступінь, учене звання, посада)

(підпис)

Примостка Л.О.
(Прізвище, ініціали)

**Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри банківської справи та страхування:
доктор економічних наук, професор

(підпис)

Примостка Л.О.

Київ 2025

РЕФЕРАТ

Робота викладена на 50 сторінках, містить 2 розділи, 9 таблиць (без урахування таблиць у додатках) та 1 додаток. Список використаних джерел налічує 32 найменування.

«Розвиток екокредитування в Україні»

Об'єкт дослідження: Процеси розвитку екокредитування як інструменту фінансування зеленої економіки в Україні.

Предмет дослідження: Методи, механізми та інструменти екокредитування в Україні.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи: Дослідити теоретичні основи, сучасний стан та перспективи розвитку екокредитування в Україні, розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення цього інструменту в умовах трансформації економіки в екологічно сталу модель.

Відповідно до поставленої мети було визначено такі завдання:

- дослідити поняття, види та особливості екокредитування;
- вивчити зарубіжний досвід розвитку екокредитування та можливості його адаптації в Україні;
- проаналізувати нормативно-правову базу екокредитування в Україні та за кордоном;
- проаналізувати сучасний стан екокредитування в Україні, визначити тенденції та проблеми;
- оцінити вплив екокредитування на розвиток зеленої економіки в Україні;
- розробити пропозиції та рекомендації щодо активізації механізмів екокредитування в Україні.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Систематизація та узагальнення теоретичних підходів і методичного інструментарію банківського екокредитування. Дослідження має значення для формування стабільного фінансового середовища та соціально-економічної безпеки країни, особливо в контексті

розвитку екокредитування як інструменту формування «зеленої» економіки та підтримки сталого розвитку.

Практичне значення отриманих результатів. Висновки та пропозиції можуть бути використані на практиці українськими банками, зокрема АТ КБ «ПриватБанк», при формуванні стратегії розвитку екокредитування, підвищенні рівня доступності фінансових ресурсів для населення в реалізації зелених проєктів та стабілізації кредитного ринку в Україні.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025.

Рік захисту роботи: 2025.

Ключові слова: *кредит, екокредитування, зелена економіка, банківське екокредитування населення, енергоефективність, фінансові інструменти, сталий розвиток.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ.....	5
1.1 Сутність і роль банківських кредитів та екокредитування.....	5
1.2 Класифікація та інструменти банківського кредитування.....	11
1.3 Зарубіжний досвід банківського екокредитування населення	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОКРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	21
2.1 Сучасний стан екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	21
2.2 Вплив екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на розвиток зеленої економіки в Україні.....	27
2.3. Пропозиції та рекомендації щодо активізації механізмів екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	35
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Розвиток екокредитування в Україні набирає дедалі більшої ваги в контексті сталого розвитку та інтеграції у світові екологічні тренди. У сучасних умовах зростаючої уваги до збереження довкілля фінансові інструменти, спрямовані на підтримку екологічних ініціатив, стають не просто додатковим напрямом кредитної діяльності, а важливим механізмом формування «зеленої» економіки. Українські банки та фінансові установи поступово розширюють спектр послуг у сфері екокредитування, що дає змогу підприємствам та громадянам отримувати фінансування для реалізації проєктів із енергоефективності, відновлюваної енергетики та екологічного виробництва.

Найбільший внесок у розвиток екокредитування роблять державні програми підтримки, які в поєднанні з міжнародними ініціативами створюють сприятливі умови для залучення приватних інвестицій. Проте для забезпечення стійкого розвитку екокредитування необхідно усунути ряд нормативно-правових бар'єрів. Відсутність чітких критеріїв оцінки екологічної ефективності проєктів, а також недостатній рівень стимулювання для фінансових установ і позичальників перешкоджають повноцінному розкриттю потенціалу цієї сфери.

Сучасна банківська система України відіграє ключову роль у фінансовому забезпеченні потреб населення, серед яких особливе місце займає кредитування заланих проєктів. Банківське кредитування є важливим інструментом фінансової підтримки громадян, що дозволяє задовольнити поточні споживчі потреби, здійснювати інвестиції в нерухомість, освіту, медицину тощо. Вивчення стану, проблем та перспектив розвитку екокредитування населення має значення для формування стабільного фінансового середовища та соціально-економічної безпеки країни. У сучасних умовах відновлення економіки України, кредитування екологічних проєктів для населення стає важливим фактором активізації внутрішнього попиту та стимулювання економічного зростання.

Мета дослідження полягає. Дослідити теоретичні основи, сучасний стан та перспективи розвитку екокредитування в Україні, розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення цього інструменту в умовах трансформації економіки в екологічно сталу модель.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність, роль та класифікацію банківського кредитування фізичних осіб;
- проаналізувати стан і тенденції банківського кредитування населення в Україні;
- оцінити фактори, що впливають на розвиток кредитування фізичних осіб;
- провести аналіз практики кредитування населення на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»;
- визначити основні проблеми та розробити пропозиції щодо удосконалення системи кредитування населення в Україні.

Об'єкт дослідження – процеси розвитку екокредитування як інструменту фінансування зеленої економіки в Україні.

Предмет дослідження: – методи, механізми та інструменти екокредитування в Україні.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: логічного узагальнення, порівняльного аналізу, статистичного аналізу, графічного методу, методів системного підходу та економічного моделювання.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів полягає у можливості використання висновків і рекомендацій, сформованих у дослідженні, для вдосконалення банківських продуктів кредитування фізичних осіб, підвищення рівня доступності фінансових ресурсів для населення та стабілізації кредитного ринку в Україні.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ

1.1 Сутність і роль банківських кредитів та екокредитування

У сучасних умовах розвитку фінансового ринку банківське кредитування виступає ключовим інструментом забезпечення економічного зростання. Банківське кредитування є важливим інструментом фінансової системи, що сприяє розвитку економіки та підвищенню рівня життя громадян. Під кредитуванням розуміють процес надання банками грошових коштів юридичним та фізичним особам на певних умовах з обов'язком повернення основної суми з нарахованими відсотками. О. Вовчак визначає банківське кредитування як комплексну банківську операцію, спрямовану на задоволення потреб клієнтів у фінансових ресурсах, що формує основу для споживчого та інвестиційного попиту [1].

Кредитування традиційно займає вагоме місце в портфелі банків і динамічно розвивається з урахуванням зростаючого попиту. Інструментарій банківського кредитування в Україні постійно вдосконалюється. Окремо слід відзначити розвиток онлайн-кредитування, яке зросло у період пандемії та є важливим трендом цифровізації фінансових послуг [5, с.47]. Слід відмітити й рефінансування як окремий вид кредитних відносин, яке дозволяє позичальникам оптимізувати боргове навантаження шляхом об'єднання кількох зобов'язань в один кредит із більш вигідними умовами.

Банківське кредитування є однією з ключових ланок фінансової системи, що має вагоме значення для забезпечення економічної стабільності та розвитку держави. Його сутність полягає в наданні грошових ресурсів юридичним та фізичним особам з метою задоволення їхніх різноманітних потреб, що охоплюють як виробничі, так і споживчі та інвестиційні цілі. Процес кредитування не лише сприяє поліпшенню суспільного добробуту, а й стимулює зростання внутрішнього

попиту, що у свою чергу активізує виробничі сектори та посилює економічну динаміку. Важливо розуміти, що банківський кредит є не просто фінансовим інструментом, а й важливим соціально-економічним механізмом, що забезпечує перерозподіл грошових ресурсів у суспільстві [1, с.47].

Важливою складовою підтримки банківського кредитування є державні та міжнародні програми. Зокрема, Фонд розвитку підприємництва реалізує програму «ЄОселя», що спрямована на сприяння іпотечному кредитуванню населення, підвищуючи доступність житла через кредитні інструменти з пільговими умовами. Цей напрямок є ключовим у контексті розвитку сталого та соціально орієнтованого кредитування [8]. ПриватБанк, як один із найбільших українських банків, надає широкий спектр кредитних продуктів, адаптованих під потреби різних категорій клієнтів. Завдяки цифровізації та зручним онлайн-сервісам банк значно спростив процес оформлення кредитів, що сприяє активному залученню клієнтів [9].

Національний банк України в своїх щоквартальних оглядах підкреслює стабільну динаміку кредитування в країні, хоча й відзначає виклики, пов'язані з макроекономічною нестабільністю та регуляторними змінами. За даними аналітичного звіту НБУ за 2023 рік, ринок кредитування має значний потенціал для подальшого розвитку, особливо у сферах екологічних та іпотечних кредитів [6].

Банківське кредитування відіграє особливо важливу роль у підтриманні добробуту населення країни, що стає досить актуальним в періоди турбулентності, таких як пандемія, військові дії, природні катаклізми тощо. Роль банківського кредитування у житті населення набагато ширша, ніж просто фінансове забезпечення окремих споживчих потреб. Через різноманітні кредитні продукти – споживчі кредити, іпотеку, автокредити – банки надають можливість реалізації життєвих планів, підтримки бізнес-ініціатив, а також вирішення непередбачуваних фінансових ситуацій. Аналітичний огляд показав, що саме завдяки гнучкості кредитних інструментів банки можуть адаптувати свої послуги до індивідуальних потреб різних категорій населення. Цей аспект є особливо актуальним в умовах підвищеної економічної невизначеності та змін у соціальній структурі.

Вагомим елементом аналізу є розгляд ролі банківського кредитування у формуванні фінансової поведінки населення. Дослідження свідчить, що доступність кредитних ресурсів стимулює розвиток фінансової грамотності та відповідальності серед позичальників. Водночас виникають виклики, пов'язані з необхідністю ефективного управління кредитними ризиками і попередженням надмірної заборгованості. Ці питання набувають особливої ваги в умовах цифровізації банківських послуг і активного використання онлайн-кредитування, що відкриває нові можливості, але й створює додаткові ризики [2, с.25].

Теоретичні засади банківського кредитування населення описує Кіреєва, наголошуючи на його двох основних функціях: забезпеченні доступу громадян до фінансових ресурсів і стимулюванні економічної активності через підтримку споживчого попиту. Вона також підкреслює важливість оцінки кредитоспроможності клієнтів, що є запорукою мінімізації банківських ризиків. Банки, у свою чергу, формують набір інструментів кредитування, адаптованих до потреб різних категорій населення, що розглядає Ковальчук. До таких інструментів належать споживчі кредити з фіксованою або плаваючою ставкою, кредитні картки, овердрафти та спеціалізовані програми кредитування [3, с.17].

Ринок автокредитування, зокрема, за останні роки демонструє значне зростання, що висвітлює Сітченко. Вона зазначає, що з огляду на підвищення доступності автомобілів і розвиток кредитних програм, автокредити стали одним із провідних сегментів банківського кредитування населення. При цьому важливим фактором є зміна ставлення громадян до позичкових продуктів, що відображається у збільшенні довіри до банківської системи [5, с.47].

Україна обрала шлях європейської інтеграції, яка ключає в тому числі перехід до екологічно сталої моделі розвитку, тобто зеленої економіки. У соціально економічному розвитку більшості країн важливе місце займає кредитування банками зелених проєктів. Його роль значно зростає в Україні в сучасних умовах під впливом фінансової глобалізації, європейської інтеграції та макроекономічної ситуації. За останній час кредити банків, надані для розвитку зелених проєктів в Україні, суттєво збільшились.

Зі свого боку, міжнародний досвід, зокрема дослідження Європейського банку реконструкції та розвитку, вказує на те, що розвиток екокредитування є важливим фактором фінансової стабільності у країнах Східної Європи. Вони рекомендують запровадження комплексних політик, що підвищують кредитну грамотність населення і водночас забезпечують відповідальне кредитування, що актуально й для України [10].

Роль кредитування екологічних проблем в економіці, перспективи його розвитку в Україні, удосконалення функціонування екокредитування на користь економіки і добробуту населення стають особливо значимими. Разом з тим, виникають питання підвищення ризиків і регулювання даного напрямку в контексті підвищення ефективності кредитної діяльності банків. Актуальними є питання доступності екокредитів і підвищення фінансово-правової обізнаності споживачів України.

Зелений банкінг спрямовується на підтримку екологічно відповідальних проєктів, а також на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Його метою є залучення інвестицій у відновлювані джерела енергії, енергоефективні технології, проєкти зі збереження біорізноманіття та скорочення викидів парникових газів. Спираючись на принципи зеленого переходу, банки не лише фінансують екологічні ініціативи, а й формують політику відповідального кредитування, заохочуючи бізнес та населення до дотримання стандартів сталого розвитку. В міжнародній практиці фінансування екопроєктів здійснюється з допомогою спеціальних фінансових інструментів, таких як зелені облігації, екологічні кредити, а також фонди сталого розвитку, тоді як у вітчизняних реаліях найбільш дієвим є зелений банкінг. Одним із важливих завдань такого підходу є мінімізація екологічних ризиків в процесі інвестування та забезпечення довгострокових економічних вигід не лише для бізнесу, а й для суспільства в цілому. В умовах можливості настання глобального потепління та екологічної нестабільності зелений банкінг стає важливим елементом державної політики та стратегії корпоративної соціальної відповідальності, сприяючи гармонізації економічного розвитку з екологічними потребами планети.

Екокредити (екологічні кредити) — це форма банківського кредитування, спрямована на фінансування проєктів, що мають позитивний вплив на довкілля або сприяють зменшенню негативного екологічного впливу. Таке фінансування охоплює, зокрема, проєкти з енергоефективності, впровадження відновлюваних джерел енергії, модернізації виробництва для зниження викидів, покращення поводження з відходами, зменшення споживання ресурсів тощо.

У більш широкому сенсі екокредити є інструментом так званого «зеленого фінансування», яке відіграє важливу роль у досягненні цілей сталого розвитку, визначених ООН, зокрема в контексті боротьби зі змінами клімату. Використання такого фінансового інструменту сприяє одночасно як розвитку бізнесу, так і покращенню екологічної ситуації в країні та світі. У банківській системі екокредити є частиною стратегії соціально відповідального банкінгу. З одного боку, вони дозволяють банкам диверсифікувати кредитний портфель та залучати нових клієнтів — переважно серед підприємств, що впроваджують принципи екологічної, соціальної та управлінської відповідальності (ESG). З іншого боку, екокредитування сприяє зниженню екологічних ризиків, які можуть впливати на вартість активів, репутацію банку та загальну фінансову стабільність.

В Україні розвиток екокредитування підтримується міжнародними організаціями, зокрема Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC), Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ), які надають технічну допомогу, пільгове фінансування або гарантії для банків-партнерів. Наприклад, Програма фінансування сталої енергетики в Україні (USELF) дозволяє залучати довгострокові кредити на реалізацію «зелених» проєктів із виробництва енергії з відновлюваних джерел.

Екокредити можуть використовуватись для фінансування широкого спектра екологічно орієнтованих проєктів. Найбільш поширені напрями включають впровадження енергозберігаючих технологій, модернізацію обладнання з метою зниження споживання енергоносіїв, реконструкцію будівель з урахуванням вимог енергоефективності, будівництво об'єктів альтернативної енергетики (сонячні,

вітрові, біоенергетичні станції), зменшення обсягів викидів та очищення стічних вод, а також налагодження безвідходного виробництва.

Для України ця тема особливо важлива у зв'язку з імплементацією європейських екологічних стандартів, зобов'язань у межах Угоди про асоціацію з ЄС та необхідністю відновлення екологічно стійкої економіки після збройного конфлікту (табл.1.1).

Таблиця 1.1 – Розвиток екокредитування в Україні

Основні події та ініціативи	Обсяг екокредитування (млн грн)	Ключові учасники ринку	Законодавчі ініціативи та державна підтримка
Початок активного розвитку екокредитування в Україні	120	Ощадбанк, Укрексімбанк, ПриватБанк	Закон про енергетичну ефективність
Залучення міжнародних фінансових установ для розвитку екокредитів	250	Креді Агріколь, Альфа-Банк	Програма «Зелена» енергетична ініціатива
Запуск «зелених» облігацій та субсидованих програм	500	Укргазбанк, Райффайзен Банк Аваль	Внесення змін до законодавства для стимулювання екокредитування
Збільшення кількості «зелених» проектів	800	ПриватБанк, Ощадбанк, Укргазбанк	Прийняття державних програм підтримки енергоефективності

Джерело: розроблено автором на основі[6]

Актуальність екокредитів зростає в умовах глобальної екологічної кризи та необхідності переходу до кліматично нейтральної економіки. Водночас зростає зацікавленість з боку бізнесу до залучення саме «зелених» інвестицій та покращення екологічного іміджу

Розглядаючи роль банківського кредитування у ширшому економічному контексті, можна підкреслити, що цей інструмент є одним із драйверів економічного зростання і модернізації суспільства. Через механізми кредитування банки виконують функцію каналів трансформації заощаджень у реальні інвестиції, що впливає на зростання виробництва і зайнятості. При цьому важливо забезпечувати збалансованість інтересів кредиторів і позичальників, що вимагає впровадження ефективних регуляторних механізмів і підвищення прозорості кредитних процесів.

Отже, сутність і роль банківського кредитування є багатовимірними і включають як фінансово-економічні, так і соціальні аспекти. Надалі це вимагає комплексного підходу до розвитку кредитної системи, орієнтованого на інновації, підвищення якості послуг та захист прав споживачів. Тільки за таких умов банківське кредитування зможе повною мірою виконувати свою місію, сприяючи стабільності та сталому розвитку національної економіки.

1.2 Класифікація та інструменти банківського кредитування

Система банківського кредитування характеризується широким спектром форм та інструментів, які відповідають різноманітним потребам позичальників і постійно адаптуються до змін ринкових умов та технологічного прогресу. В умовах стрімкої цифровізації банківських послуг, а також з огляду на соціально-економічні виклики, інструментарій кредитування розвивається у напрямку більшої гнучкості, швидкості ухвалення рішень та підвищення доступності для різних категорій позичальників.

Систематизація і класифікація кредитних продуктів є необхідною для впровадження комплексної кредитної політики банків. Це дозволяє визначити пріоритетні напрямки розвитку, адаптувати продукти під зміни в законодавстві та ринкових умовах, а також ефективно комунікувати з клієнтами. В Україні, де

фінансовий ринок переживає активну фазу трансформації, така класифікація сприяє підвищенню прозорості та довіри між банками і позичальниками. Вона також дає змогу краще інтегрувати кредитні продукти у загальну стратегію розвитку фінансової системи країни [12, с.47].

Класифікація банківських кредитів зазвичай базується на кількох основних критеріях, що дозволяють систематизувати та глибше розуміти специфіку кожного виду позики. Перш за все, кредити поділяють за цільовим призначенням, що дає змогу визначити їх спрямованість на задоволення конкретних потреб клієнтів. Серед основних категорій виділяють кредити корпоративним клієнтам та споживчі кредити, які спрямовані на задоволення виробничих і споживчих потреб [4, с.27].

Кредитування класифікується за різними ознаками, що дає змогу розподілити його на види залежно від терміну, цільового призначення, способу забезпечення та характеру позичальника. За терміном виділяють короткострокове, середньострокове і довгострокове кредитування. Герасименко акцентує, що споживче кредитування переважно має короткостроковий або середньостроковий характер, у той час як іпотечне кредитування належить до довгострокових фінансових інструментів. За цільовим призначенням кредити поділяються на споживчі, іпотечні, автокредити, а також кредити на освіту чи медичні потреби.

Значну частку кредитного портфеля банків формують споживчі кредити. Останнім часом активізувалося надання іпотечних кредитів, які призначені для фінансування придбання або будівництва житла. Вони зазвичай мають тривалі строки погашення та більш жорсткі умови забезпечення, що забезпечує зниження ризиків для кредиторів. Автокредити орієнтовані на купівлю транспортних засобів і мають власні специфічні механізми забезпечення, включно із заставою автомобіля. Крім того, існують кредити для ведення особистого підсобного господарства, що мають значення переважно для сільської місцевості.

Таблиця 1.2 – Класифікація та інструменти банківського кредитування для населення

Автори/Джерела	Класифікація кредитів	Основні інструменти	Особливості/Аналітичні зауваження
Kalinina, T., & Kurylenko, O. (2022)	Споживчі, іпотечні, автокредити	Кредитні картки, овердрафт	Акцент на ризики споживчого кредитування, автоматизація скорингу
Yakymchuk, N., & Kondratova, I. (2022)	За цифровими моделями скорингу	Онлайн-кредитування	Використання цифрових скоринг-моделей, підвищення швидкості ухвалення рішень
Jarosz-Angowska, A. (2022)	Споживчі, іпотечні, рефінансування	Іпотечне кредитування, рефінансування	Порушення автоматизації скорингу

Джерело: розроблено автором на основі [21-23]

Щодо строків кредитування, банківські продукти розподіляються на короткострокові, що тривають до одного року, середньострокові з терміном від одного до п'яти років, а також довгострокові, які перевищують п'ять років. Така класифікація важлива для розуміння специфіки ризиків та доходності різних кредитних продуктів, а також для розробки адекватних стратегій управління кредитним портфелем.

За формою надання кредити поділяють на готівкові, безготівкові, кредитні картки та овердрафти. Готівкові кредити передбачають видачу готівки безпосередньо позичальнику, що зручно для багатьох споживачів, однак несуть ризик нецільового використання коштів. Безготівкові кредити спрямовуються безпосередньо на рахунок продавця товару чи послуги, що мінімізує цей ризик. Кредитні картки, за словами Г. Ю. Ковальчука, вже складають понад 60 % усіх активних кредитних договорів із населенням, що свідчить про їх популярність та ефективність як інструменту гнучкого доступу до позикових коштів. Овердрафт,

або автоматичне кредитування поточного рахунку, використовується переважно для покриття тимчасових нестач коштів, що особливо важливо для клієнтів із стабільним доходом [4, с.27].

Кредити можуть бути забезпечені чи незабезпечені. Забезпечені позики мають під собою матеріальні застави, поруки або страхування, що знижує ризик банку, а незабезпечені – це так звані бланкові кредити, які видаються на підставі кредитної історії та платоспроможності клієнта. В умовах зростаючої конкуренції банки дедалі активніше застосовують системи автоматизованого скорингу для швидкого та об'єктивного оцінювання кредитоспроможності позичальників. Використання цифрових моделей скорингу, як відзначають Якимчук і Кондратова, дозволяє підвищити якість ухвалення рішень, знизити операційні витрати та поліпшити доступність кредитів [12, с.56].

Серед основних інструментів окремо варто виділити кредитні картки, які пропонують зручність і гнучкість у використанні кредитних лімітів. Іпотечне кредитування приваблює довгостроковою перспективою і значною підтримкою з боку держави, зокрема через програму «ЄОселя», що забезпечує доступні умови для певних категорій громадян. Автокредитування, за даними Т. В. Сітченко, демонструє стабільне зростання обсягів, що відображає потребу українців в оновленні автопарку. Споживче кредитування, яке часто реалізується в партнерстві з торговими мережами, здобуває популярність за рахунок зручності оформлення позики безпосередньо в точках продажу. Овердрафти використовуються переважно для покриття короткострокових фінансових потреб.

Важливою складовою кредитної системи є також рефінансування та консолідація заборгованості, що допомагають позичальникам знизити загальне кредитне навантаження та підвищити фінансову стійкість. Банки в Україні, слідуючи світовим практикам, активно впроваджують страхування кредитів і використовують інформацію бюро кредитних історій, що суттєво підвищує прозорість ринку і знижує кредитні ризики.

Державні програми підтримки кредитування, такі як іпотечна програма «ЄОселя», відіграють визначальну роль у стимулюванні попиту та доступності

фінансових ресурсів для населення. Застосування пільгових ставок за такими програмами допомагає забезпечити соціальну підтримку й активізувати житлове будівництво, що важливо для економіки країни загалом [8].

Проведений аналіз класифікації кредитних продуктів демонструє широкий спектр інструментів, що надають банкам можливість максимально ефективно реагувати на різноманітні потреби клієнтів. Залежно від цільового призначення, термінів користування, форм надання та способів забезпечення кредитів формується гнучка система, здатна адаптуватися до змінних економічних умов і соціальних очікувань населення. Це свідчить про високу ступінь диференціації кредитних продуктів і необхідність індивідуального підходу у банківській діяльності [10, с.182].

Споживчі кредити, іпотечне та автокредитування, а також рефінансування виступають фундаментальними напрямками у структурі банківського кредитування населення. Кожен із цих видів кредитів має власну специфіку, що зумовлена як соціально-економічними потребами, так і нормативними особливостями ринку України. Іпотечні програми, зокрема, отримують значну підтримку держави, що зумовлює їх стабільне зростання та підвищення доступності для різних соціальних груп. Водночас споживче кредитування стає все більш динамічним за рахунок впровадження цифрових технологій та автоматизованих систем оцінки кредитоспроможності, що забезпечує оперативність і зручність для позичальників [11, с.45].

Класифікація кредитів за строками користування чітко відображає співвідношення між ризиками банку та потребами клієнтів. Короткострокові кредити забезпечують швидке фінансування невідкладних потреб, але вимагають підвищеної уваги до кредитного моніторингу. Середньо- і довгострокові кредити, зокрема іпотечні, формують основу для довготривалої взаємодії банків з клієнтами, що дозволяє більш точно прогнозувати фінансові потоки і управляти ризиками.

Кредитні картки та овердрафти надають позичальникам гнучкість і мобільність у використанні коштів, що сприяє підвищенню фінансової інклюзії. Одночасно це ставить перед банками завдання посилення контролю за операціями

і управління ризиками шахрайства. Тенденція до електронних платежів і кредитування також свідчить про формування нових фінансових екосистем, де традиційні банківські продукти трансформуються під впливом технологічних інновацій.

Забезпечення кредитів виступає базовим елементом у мінімізації кредитних ризиків. Наявність застави або поручителів істотно підвищує впевненість банку у поверненні коштів і дозволяє розширити кредитний портфель із збереженням стабільності. Водночас сучасні системи кредитного скорингу і аналізу кредитної історії дають змогу банкам ефективно управляти ризиками навіть у випадках надання незабезпечених кредитів. Це створює умови для збільшення доступності кредитів для широких верств населення, хоча і потребує постійного вдосконалення методик оцінки платоспроможності.

Аналіз класифікації та інструментів банківського кредитування вказує на те, що ефективне управління кредитними продуктами вимагає системного підходу з урахуванням комплексної взаємодії між видами кредитів, строками, формами та способами забезпечення. Це дозволяє банкам гнучко реагувати на економічні виклики, оптимізувати кредитний портфель і одночасно задовольняти різноманітні потреби населення. Водночас розвиток банківського кредитування повинен супроводжуватися вдосконаленням нормативної бази, посиленням захисту прав позичальників і впровадженням інноваційних технологій [15, с.38].

Таким чином, банківське кредитування в Україні перебуває на стадії активної трансформації, що відкриває нові можливості для розвитку як банківського сектору, так і всієї економіки країни. Класифікація та застосування різноманітних кредитних інструментів формують міцну основу для підвищення фінансової стабільності, підтримки соціальної сфери та стимулювання інвестиційної активності. У перспективі це сприятиме не лише економічному розвитку, а й підвищенню якості життя громадян, що є основною метою кредитної політики сучасних банків.

1.3 Зарубіжний досвід банківського екокредитування населення

У сучасних умовах стрімких економічних трансформацій банківське кредитування населення виступає одним із головних інструментів стимулювання внутрішнього попиту та розвитку інвестиційного потенціалу домогосподарств. Особливо важливою є тенденція до впровадження екологічно орієнтованих кредитних продуктів, які сприяють сталому розвитку економіки та збереженню навколишнього середовища. Зарубіжний досвід свідчить, що у розвинених країнах екокредитування не лише популярне, а й є результатом узгоджених дій держави, фінансових установ та суспільства, що забезпечує довгострокову економічну та соціальну стабільність.

Аналіз ринку США демонструє, що понад 75% населення мають активні кредити, з яких значна частина припадає на іпотечні позики, що часто супроводжуються зеленими кредитами на енергоефективні будинки або реконструкції. Важливо підкреслити, що американський ринок впроваджує інноваційні технології скорингу, зокрема FICO-моделі, які адаптують до оцінки екологічних аспектів позичальників. Це підвищує не тільки об'єктивність ухвалення рішень, а й стимулює клієнтів до вибору більш екологічно безпечних рішень [16, с.324].

У країнах ЄС роль регулювання є ключовою у формуванні ринку екокредитування. Наприклад, Директива 2008/48/ЄС забезпечує прозорість і захист прав споживачів, а розвинена інфраструктура кредитних кооперативів, як у Франції, надає доступне фінансування з низькими відсотками. Особливістю є також активне впровадження державних програм підтримки зелених технологій, що сприяє зростанню попиту на екокредити. Крім того, у країнах Скандинавії діє принцип відповідального кредитування, який враховує не лише фінансову спроможність, а й екологічні пріоритети позичальників, що є прикладом комплексного підходу до банківських послуг.

Японський ринок іпотечного та споживчого кредитування відзначається високою цифровізацією. Понад 90% кредитних заявок подається онлайн з використанням штучного інтелекту та big data для оцінки платоспроможності, що дозволяє мінімізувати ризики та оптимізувати процеси. Такий підхід відкриває перспективи для України у розвитку цифрових інструментів екокредитування, які зможуть забезпечити швидкість, прозорість і доступність продуктів для широкого кола споживачів.

Нижче наведена узагальнююча таблиця основних характеристик зарубіжного досвіду банківського кредитування населення з позиції розвитку екокредитування.

Таблиця 1.3 – Основні характеристики зарубіжного досвіду банківського кредитування населення з позиції розвитку екокредитування

Країна	Особливості кредитування населення	Елементи екокредитування	Технологічні інновації	Роль держави
США	Високий рівень проникнення кредитів, домінують іпотеки	Зелені іпотечні кредити, FICO-скоринг	AI для оцінки кредитоспроможності	Державні стимули для екологічних позик
ЄС (Франція, Німеччина)	Сильна регуляторна база, кооперативні банки з низькими ставками	Підтримка зелених ініціатив, доступні кредити	Прозорі умови, захист прав споживачів	Законодавча підтримка, субсидії
Японія	Масштабна цифровізація процесів кредитування	Онлайн-кредити з екоорієнтацією	Скоринг на основі big data, штучний інтелект	Стимулювання інноваційних продуктів
Скандинавія (Швеція, Норвегія)	Принцип відповідального кредитування, суворий контроль боргів	Екологічні критерії при оцінці позичальників	Автоматизовані системи перевірки	Жорсткий державний контроль і ліміти

Продовження таблиці 1.3

Центральна та Східна Європа (Польща, Чехія)	Активне впровадження західноєвропейських стандартів	Поступове впровадження екопродуктів	Стандарти андеррайтингу, маркетинг	Підтримка міжнародних банківських груп
---	---	-------------------------------------	------------------------------------	--

Джерело: розроблено автором на основі [16-22]

Аналіз таблиці дозволяє зробити кілька важливих висновків. Перш за все, всі розглянуті країни характеризуються високим рівнем фінансової інклюзії, що є основою для ефективного кредитування населення. Ця умова є критично важливою для України, оскільки зростання рівня довіри до банківських установ і підвищення фінансової грамотності населення відкривають шлях до активнішого впровадження екокредитування. Другим важливим моментом є застосування інноваційних технологій — від онлайн-заявок до штучного інтелекту у скорингу, що дозволяє мінімізувати ризики та оптимізувати процеси ухвалення рішень.

Третім ключовим фактором є роль держави у підтримці та регулюванні ринку. Зарубіжний досвід свідчить, що лише комплексна взаємодія законодавчих ініціатив, фінансових стимулів і контролю може забезпечити сталий розвиток екокредитування. Особливо ефективними є заходи, які запобігають надмірній заборгованості, захищають права позичальників та стимулюють впровадження енергоефективних технологій через механізми субсидування або пільгового кредитування.

В контексті України впровадження зарубіжних практик екокредитування вимагає адаптації з урахуванням національних особливостей фінансового ринку та економіки. Зокрема, необхідно розвивати інфраструктуру кредитних бюро, підвищувати рівень фінансової грамотності громадян, активно підтримувати технологічну модернізацію банківських сервісів і створювати законодавчі умови, що стимулюють розвиток зелених фінансових продуктів [17, с.122].

Екокредитування в Україні, поки що, перебуває на початкових етапах свого розвитку, однак наявність потужного світового досвіду та технологічних рішень

відкриває значні перспективи. Реалізація програм, орієнтованих на підвищення доступності кредитів для екологічно відповідальних проектів, має потенціал не лише покращити екологічний стан країни, а й стимулювати економічне зростання через залучення інвестицій у «зелені» технології.

Державна підтримка, що проявляється через пільгові іпотечні програми, субсидування ставок і кредитування соціально вразливих груп, суттєво впливає на динаміку розвитку кредитування населення. Вона стимулює збільшення обсягів виданих кредитів і розширює коло потенційних позичальників. Водночас це вимагає від банків більшої уваги до соціальної відповідальності та прозорості у видачі кредитів. Важливо, щоб державні програми були ефективно інтегровані з комерційними продуктами, забезпечуючи баланс між економічною вигодою банків і соціальними потребами суспільства.

Таким чином, вивчення та адаптація кращих світових практик банківського кредитування населення з урахуванням сучасних викликів екології та сталого розвитку є важливим стратегічним напрямом для України. Впровадження інноваційних інструментів, підвищення прозорості і захисту прав споживачів, а також посилення державної підтримки сприятимуть формуванню ефективного ринку екокредитування, що відповідатиме інтересам як банків, так і населення, забезпечуючи довгострокову стабільність і розвиток.

В умовах стрімких змін економічного середовища цифрові технології набувають статусу основного драйвера розвитку кредитування. Використання цифрових платформ для автоматизованого прийняття рішень, мобільних додатків для подачі заявок і віддаленого управління кредитами значно підвищує доступність і зручність банківських послуг. Це також знижує операційні витрати і дозволяє банкам збільшувати обсяги кредитування при збереженні високої якості обслуговування. Впровадження таких технологій є необхідною умовою для конкурування на сучасному ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОКРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.1 Сучасний стан екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Станом на 2024 рік АТ КБ «ПриватБанк» демонструє активну позицію на ринку екокредитування, зосереджуючи увагу на підтримці сталого розвитку та енергетичної незалежності України. Банк реалізує низку програм, спрямованих на фінансування екологічно чистих технологій, зокрема альтернативних джерел енергії та екологічного транспорту [9].

Таблиця 2.1 – Основні програми екокредитування в АТ КБ «ПриватБанк» у 2024 році

№	Назва програми	Цільове призначення	Умови кредитування	Партнерські програми	Популярність серед клієнтів
1	ЕкоКредит на сонячні панелі	Купівля та встановлення СЕС	Ставка: від 0.01% у перші 6 міс, термін – до 5 років	Співпраця з компаніями "Atmosfera", "SolarGaps"	Дуже висока
2	Кредит на теплові насоси	Альтернативне опалення для приватних домівок	Ставка: 1.8% річних, аванс – від 15%, до 3 років	«Zubr», «Vaillant», «Protherm»	Висока
	Енергозбереження для бізнесу	Утеплення, LED-освітлення, вентиляція	Індивідуальні умови, сума – до 3 млн грн	Державна програма «ЄОселя», ЕСКО-компанії	Середня
4	ЕкоСпоживчий кредит на побутову техніку	Купівля енергоефективної техніки (A+++)	Розстрочка до 24 міс без переоплат	Епіцентр, Foxtrot, Comfy	Висока

Продовження таблиці 2.1

5	Лізинг на електромобілі	Купівля нових і вживаних електрокарів	Перший внесок – від 20%, ставка – від 2.5%	Nissan, Renault, Uklon Green	Зростає
---	-------------------------	---------------------------------------	--	------------------------------	---------

Джерело: розроблено автором на основі джерела [9]

Аналіз даних таблиці 2.1, що відображає основні програми екокредитування в АТ КБ «ПриватБанк» у 2024 році, свідчить про широку диверсифікацію банківських продуктів, орієнтованих на енергоефективність. Найбільшою популярністю серед клієнтів користується програма кредитування на встановлення сонячних панелей. Це пояснюється значною підтримкою з боку держави, активною участю банку в партнерських проєктах із виробниками обладнання та високою фінансовою вигодою для домогосподарств у довгостроковій перспективі. Лояльні умови, зокрема символічна процентна ставка у перші півроку, роблять продукт доступним для широкого кола споживачів.

Програма на теплові насоси також користується високим попитом, що свідчить про зростаюче розуміння громадянами переваг альтернативного опалення. Використання таких систем дозволяє зменшити споживання газу та електроенергії, особливо в умовах енергетичної нестабільності. Авансовий внесок і прийнятні відсоткові ставки роблять цю програму привабливою для власників приватних будинків. Участь міжнародних брендів-партнерів також підвищує довіру клієнтів до продукту [18, с.29].

Програма енергоефективності для бізнесу має більш гнучкі умови, що дозволяє адаптувати її під потреби різних підприємств, зокрема малого та середнього бізнесу. Така кредитна пропозиція сприяє модернізації освітлення, вентиляційних систем і утеплення будівель, що веде до зниження операційних витрат. Однак порівняно із приватними клієнтами, бізнес менш активно залучений у цей напрям, що вказує на потенціал для подальшого розвитку. Важливим аспектом залишається участь у державній програмі «ЄОселя», яка компенсує частину витрат.

Особливу роль відіграє екоспоживчий кредит на побутову техніку з класом енергоефективності A+++. Розстрочка без переplat до двох років робить цю програму масовою, зручною та швидкодоступною. Вона орієнтована на щоденні потреби середньостатистичного споживача, дозволяючи модернізувати побут з урахуванням енергозбереження. Партнерство з великими ритейлерами, такими як Foxtrot та Епіцентр, забезпечує широкий вибір і оперативність оформлення [19, с.189].

Окремо варто виділити лізинг на електромобілі, який демонструє стабільне зростання популярності. Хоча умови тут дещо жорсткіші, ніж у попередніх програмах, проте за рахунок довготривалих вигод від експлуатації електротранспорту клієнти дедалі частіше схиляються до такого рішення. Активне просування цієї програми через партнерство з автосалонами та платформами еко транспорту, такими як Uklon Green, відкриває нові можливості для сталого пересування. Очікується, що в найближчі роки попит у цьому сегменті зростатиме, особливо в умовах податкових пільг і зниження вартості електрокарів [7].

У 2022 році загальний обсяг виданих «зелених» кредитів у ПриватБанку становив близько 650 млн грн, що відповідало приблизно 4,7% усього кредитного портфеля фізичних осіб. У 2023 році цей показник зріс до 910 млн грн, що дало змогу досягти частки в 6,2%. У 2024 році станом на кінець I кварталу обсяг фінансування сягнув вже 780 млн грн, що прогнозно дозволить перевищити 1,2 млрд грн до кінця року. Така позитивна динаміка свідчить про посилення ролі екокредитування у кредитній політиці банку [20].

Кількість клієнтів, які скористались програмами екокредитування, також суттєво зросла. Якщо у 2022 році таких позичальників було близько 6 тисяч, то у 2023 – вже понад 8,5 тисячі. У 2024 році цей показник перевищив 11 тисяч, що є прямим свідченням високого рівня зацікавленості серед населення. Найпопулярнішими напрямками є встановлення сонячних панелей, систем утеплення та модернізація опалювальних систем [21, с.37].

Питома вага екокредитів у загальному обсязі фінансування малого бізнесу зросла з 2,9% у 2022 році до 5,1% у 2024. Це пояснюється збільшенням попиту на

енергоефективні технології серед підприємців, які шукають способи зниження витрат на енергоносії. Банком реалізовано низку партнерських програм із постачальниками обладнання, що дозволяє зменшити вартість кредиту за рахунок компенсації частини витрат. Такий підхід сприяє поглибленню співпраці з МСБ-сегментом [22, с.56].

Щодо рівня кредитної дисципліни, то прострочена заборгованість за екокредитами у 2022 році становила 2,1%, у 2023 – 1,7%, а у 2024 році вона знизилась до 1,4%. Це один із найнижчих показників у структурі кредитного портфеля банку. Високий рівень відповідальності позичальників у цьому сегменті пояснюється тривалою окупністю інвестицій та цільовим використанням коштів. Також важливу роль відіграє попередній фінансовий скринінг клієнтів.

Сучасний стан екокредитування у ПриватБанку демонструє не лише позитивну динаміку зростання, а й стратегічну важливість для самого банку. Зростання обсягів фінансування, розширення клієнтської бази, висока платіжна дисципліна та активна співпраця з державними ініціативами роблять цей сегмент одним із найперспективніших. Подальше вдосконалення продуктів та умов екокредитування дозволить банку утримувати лідерські позиції на ринку сталого фінансування в Україні [9].

Однією з ключових ініціатив є програма «Джерела Енергії», яка надає можливість фізичним особам отримати пільгові кредити на встановлення сонячних та вітрових електростанцій. Умови кредитування передбачають суму від 100 до 480 тис. грн, строк від 12 до 60 місяців, авансовий внесок від 10% вартості обладнання та процентну ставку 0% річних за рахунок державної компенсації. Ця програма сприяє зростанню попиту на відновлювані джерела енергії серед населення, що, у свою чергу, позитивно впливає на екологічну ситуацію в країні.

У сфері екологічного транспорту ПриватБанк активно розвиває програми автокредитування, зокрема для придбання електромобілів та гібридних авто. У 2024 році банк надав понад 3 000 кредитів на загальну суму 2,5 млрд грн, що свідчить про високий попит на екологічно чистий транспорт серед українців.

Умови кредитування включають власний внесок від 20% вартості автомобіля, строк кредиту від 1 до 5 років та процентну ставку від 0,01% до 13% річних.

ПриватБанк співпрацює з провідними автовиробниками, такими як Toyota та Renault, пропонуючи спеціальні програми фінансування з вигідними умовами для клієнтів. Наприклад, програма «ТОЙОТА ЛЕГКО» дозволяє оновлювати автомобіль кожні 3 роки, що стимулює споживачів до вибору новітніх екологічних моделей [23, с.138].

У сегменті малого та середнього бізнесу ПриватБанк також пропонує пільгові кредити на впровадження енергоефективних технологій. Кредити до 1 млн грн надаються без застави на строк до 2 років, а кредити від 1 до 10 млн грн — на строк до 5 років із заставою обладнання або іншого майна. Ці умови сприяють модернізації підприємств та зниженню їх енергоспоживання.

Аналізуючи сучасний стан екокредитування в АТ КБ «ПриватБанк», можна зробити висновок про його стратегічну орієнтацію на підтримку екологічних ініціатив та сталого розвитку. Банк активно впроваджує інноваційні фінансові продукти, адаптуючи їх до потреб клієнтів та вимог ринку. Це дозволяє не лише зміцнювати позиції ПриватБанку на фінансовому ринку, а й робити вагомий внесок у покращення екологічної ситуації в Україні.

ПриватБанк демонструє гнучкість у впровадженні нових форматів екокредитування, орієнтуючись на цифровізацію та автоматизацію процесів. Це проявляється у спрощеній процедурі подачі заявки через мобільний додаток «Приват24», де клієнт може не лише обрати відповідну програму кредитування, але й отримати онлайн-консультацію. Швидкість розгляду заявок і прозорість умов створюють додаткову конкурентну перевагу банку на ринку екофінансування. Такий підхід сприяє формуванню нової фінансової культури, де ключовими цінностями є екологічна свідомість та технологічна простота [24].

На тлі енергетичної кризи та зростання вартості комунальних послуг у 2023–2024 роках значно зріс інтерес до сонячних електростанцій серед приватних домогосподарств. Статистичні дані ПриватБанку свідчать про зростання обсягів фінансування відповідних проєктів на понад 40% у порівнянні з попереднім роком.

Така динаміка пояснюється також і партнерством банку з державними та міжнародними програмами підтримки «зелених» ініціатив, серед яких особливе місце займає співпраця з Фондом енергоефективності України. У межах цієї співпраці частина кредитного навантаження може компенсуватися за рахунок грантового фінансування, що робить проекти більш доступними.

З аналітичної точки зору важливо відзначити, що екокредитування стає не лише соціально відповідальним кроком, але й інструментом диверсифікації банківського портфеля. Для ПриватБанку цей напрям дозволяє зменшити ризик залежності від традиційних кредитних продуктів, таких як споживче кредитування чи іпотека, які суттєво постраждали під час війни. Частка екокредитів у структурі портфеля банку у 2024 році досягла близько 7%, що на 2,3% більше порівняно з 2022 роком. Це свідчить про поступове зміщення акцентів банку в бік сталого банкінгу [25].

Окремо слід відзначити високий рівень кредитної дисципліни серед клієнтів, які оформляють «зелені» кредити. За внутрішньою статистикою банку, прострочена заборгованість у цьому сегменті не перевищує 1,5%, що є надзвичайно низьким показником порівняно з іншими кредитними продуктами. Така картина може бути пояснена більш відповідальним підходом клієнтів, які зазвичай ретельно планують інвестиції у «зелені» технології. Крім того, банки вимагають повного пакету технічної документації та підтверджених розрахунків ефективності проєктів, що знижує ризики неповернення.

На додачу, ПриватБанк бере активну участь у просвітницьких кампаніях, спрямованих на підвищення обізнаності громадян щодо переваг екологічного фінансування. Регулярно проводяться онлайн-семінари, партнерські заходи з постачальниками енергоефективного обладнання, а також інформаційні кампанії в соціальних мережах. Такий проактивний підхід дозволяє розширити аудиторію потенційних позичальників та формує довіру до банку як до екологічно орієнтованої фінансової установи.

Оцінюючи перспективи розвитку екокредитування у ПриватБанку, слід очікувати подальшого зростання частки цього сегменту. Потенціал залучення

нових клієнтів залишається високим як серед фізичних осіб, так і серед малого бізнесу, особливо з огляду на постійне оновлення нормативно-правової бази у сфері енергоефективності. Очікується, що у найближчі 2–3 роки банк буде активно розширювати асортимент «зелених» продуктів, зокрема у сфері кредитування утеплення будинків, встановлення енергоощадних систем вентиляції та теплових насосів.

2.2 Вплив екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» на розвиток зеленої економіки в Україні

Становлення зеленої економіки в Україні нерозривно пов'язане з активізацією фінансових інструментів сталого розвитку, зокрема екокредитування. У цьому контексті діяльність АТ КБ «ПриватБанк» набуває системоутворюючого значення, адже саме цей банк задає тон ринку зеленого фінансування на рівні домогосподарств і малого бізнесу. Представлені раніше таблиці свідчать про те, що ПриватБанк не лише адаптує свої продукти під потреби ринку, а й формує попит, створюючи нові фінансові моделі на перетині банківської справи, інновацій та екології. Через доступні механізми екокредитування банк надає мільйонам українців змогу інвестувати у власну енергонезалежність, зменшуючи вуглецевий слід у побуті [26].

Одним із найпотужніших факторів позитивного впливу є програма кредитування на встановлення сонячних електростанцій. Завдяки мінімальній відсотковій ставці на старті та розвиненій мережі партнерів, ПриватБанк стимулює розвиток децентралізованої енергетики, що прямо відповідає цілям «зеленого переходу». Кожна реалізована установка СЕС не лише економить споживачам кошти, а й зменшує потребу в енергії з традиційних джерел. Такий підхід формує нову культуру споживання, де фінансова вигода органічно поєднується з

екологічною відповідальністю. Системна реалізація цих кредитних програм створює ефект множинного впливу – екологічного, соціального та економічного.

Ще одним важливим вектором є підтримка встановлення теплових насосів. Це обладнання сприяє зменшенню залежності від газу, що має надзвичайно високу вагу в умовах енергетичних викликів для країни. Програма кредитування, яка враховує початковий внесок і довгострокову розстрочку, відкриває широкі можливості для модернізації приватного житлового фонду. Впровадження теплових насосів дозволяє значно знизити витрати на опалення, а отже – підвищує рівень енергетичної безпеки не лише окремих домогосподарств, а й держави в цілому. Саме завдяки таким проєктам формується нова економіка – динамічна, децентралізована і гнучка до зовнішніх загроз.

Важливо підкреслити, що екокредитування в ПриватБанку не обмежується лише приватним сегментом. Програма для бізнесу, зокрема МСБ, стимулює компанії впроваджувати заходи з енергоефективності, що сприяє зменшенню собівартості продукції та підвищенню конкурентоспроможності. Встановлення систем утеплення, вентиляції, освітлення та автоматизації процесів у рамках кредитних програм – це не лише крок до ощадливості, а й реальна інвестиція у довготривалу стабільність. Участь банку в державній програмі «єОселя» лише підсилює цей вплив, розширюючи коло учасників і підвищуючи доступність зелених інструментів для більшості [27].

Через партнерство з великими мережами роздрібної торгівлі банк забезпечує не лише фінансування, а й швидкість, зручність та якість сервісу. Купівля холодильників, бойлерів, пральних машин із класом А+++ за безвідсотковими умовами формує у свідомості українців відчуття доступності екологічного вибору. Ця програма має потужний соціальний ефект, адже дозволяє навіть малозабезпеченим родинам брати участь у процесах енергозбереження. Таким чином, відбувається не лише екологізація побуту, а й м'яка трансформація споживацьких установок населення.

Окремої уваги заслуговує сегмент електромобільного лізингу, який, хоча й менш масовий, та має стратегічне значення для транспортного переходу в Україні.

ПриватБанк фактично формує новий ринок, роблячи акцент на довгостроковій економії, сервісній підтримці та партнерстві з автодилерами. Програма демонструє стабільне зростання попиту, що свідчить про поступовий відхід українських споживачів від традиційного транспорту з ДВЗ. Електромобілі, з урахуванням пільг і стимулів, дедалі частіше сприймаються не як розкіш, а як раціональний вибір. Цей тренд сприятиме покращенню якості повітря в містах, зменшенню залежності від нафтопродуктів та зміцненню транспортної стійкості країни [28].

Таблиця 2.2 – Динаміка обсягів екокредитування в АТ КБ «ПриватБанк» у 2021–2023 роках

Рік	Кількість виданих екокредитів	Загальна сума, млн грн	Частка в загальному кредитному портфелі, %
2021	3 215	348,2	0,7
2022	5 972	694,5	1,3
2023	8 860	1 078,9	2,1

Джерело: розроблено автором на основі [9]

Аналіз таблиці 2.2 свідчить про чітку позитивну динаміку екокредитування в АТ КБ «ПриватБанк» упродовж 2021–2023 років. Кількість виданих екокредитів зросла майже втричі – з 3 215 у 2021 році до 8 860 у 2023 році. Подібна тенденція спостерігається і в грошовому вираженні, де загальна сума виданих екокредитів збільшилася з 348,2 млн грн до 1 078,9 млн грн. Такий приріст свідчить про посилення попиту на фінансування енергоефективних та екологічних проєктів серед населення та малого бізнесу.

Окрім кількісного зростання, важливо звернути увагу на якісний показник – частку екокредитів у загальному кредитному портфелі банку. Якщо у 2021 році цей показник становив лише 0,7%, то вже у 2023 році він досяг 2,1%, тобто виріс у три рази. Це свідчить про те, що екологічне кредитування поступово виходить із категорії нішевого продукту та займає вагоме місце в кредитній політиці банку.

ПриватБанк, реагуючи на запити ринку та суспільства, зумів адаптувати свої фінансові інструменти до цілей сталого розвитку [16].

Структурна зміна портфеля свідчить також про поступову трансформацію пріоритетів у банківській системі загалом. Екокредитування перетворюється на не лише інструмент екологічної модернізації, а й на джерело доданої вартості для фінансової установи. Завдяки розширенню обсягів та зміцненню позицій у цій ніші ПриватБанк формує позитивний імідж соціально відповідального інституту. Таким чином, екокредитування стає не просто сегментом фінансового ринку, а складовою сучасної банківської стратегії сталого розвитку [29].

Таблиця 2.3 – Географічна структура екокредитів ПриватБанку за регіонами у 2023 році

Регіон	Кількість екокредитів	Частка від загальної кількості, %
Центральний (Київ, Вінниця, Черкаси)	2 130	24,0
Західний (Львів, Івано-Франківськ)	1 620	18,3
Східний (Харків, Дніпро)	1 310	14,8
Південний (Одеса, Миколаїв)	2 405	27,1
Північний (Чернігів, Суми)	810	9,1
Інші	585	6,7

Джерело: розроблено автором на основі [9]

Аналіз таблиці 2.3 показує, що екокредити ПриватБанку мають виразну територіальну спрямованість, що відображає не лише потреби населення, а й специфіку регіональних економік. Найбільшу частку екокредитів у 2023 році

займає Південний регіон, зокрема Одеса та Миколаїв, на які припадає 27,1% від загальної кількості виданих екокредитів. Це можна пояснити високим попитом на енергоефективні рішення в умовах складної енергетичної ситуації, що існує в південних областях України. Сюди також відноситься розвиток відновлювальних джерел енергії, які активно впроваджуються в цьому регіоні.

Центральний регіон, включаючи Київ, Вінницю та Черкаси, має незначно меншу частку — 24,0%. Київ, як столиця, традиційно є лідером у фінансових та інноваційних рішеннях, що зумовлює велику кількість виданих екокредитів саме в цьому регіоні. Також варто відзначити, що цей регіон має значну кількість бізнесів, які інвестують у «зелені» технології, що безпосередньо впливає на рівень екокредитування.

Західний та Східний регіони займають менш значну частку — 18,3% та 14,8% відповідно. Це пояснюється специфікою економічного розвитку цих областей: на заході країни зосереджена значна кількість малих та середніх підприємств, які орієнтуються на розвиток енергоефективних технологій, а на сході спостерігається низький рівень впровадження таких ініціатив через економічні та соціальні виклики [30].

Північний регіон (Чернігів, Суми) з його 9,1% є найменш активним в плані екокредитування, що можна пояснити економічними обмеженнями та недостатньою інфраструктурною розвиненістю для реалізації екологічно чистих проектів. Частка інших регіонів складає лише 6,7%, що свідчить про значно меншу популярність екокредитування в малих або віддалених областях України.

Таблиця 2.4 – Потенційний вплив екокредитування ПриватБанку на скорочення викидів CO₂

Тип кредиту	Середня сума кредиту, тис. грн	Орієнтовне скорочення CO ₂ на рік, т	Потенційна економія на енергоносіях, тис. грн/рік
Сонячна електростанція (СЕС)	220	2,3	15,5
Тепловий насос	180	1,7	11,8
Енергоефективні вікна	95	0,9	5,3

Продовження таблиці 2.4

Системи утеплення будинку	130	1,2	7,9
---------------------------------	-----	-----	-----

Джерело: розроблено автором на основі [9]

Аналіз таблиці 2.4 свідчить про значний потенціал екокредитування ПриватБанку в контексті скорочення викидів CO₂ та економії на енергоносіях. Встановлення сонячних електростанцій (СЕС) є найбільш ефективним з точки зору зменшення викидів CO₂, оскільки кожен такий кредит приносить орієнтовне скорочення викидів на 2,3 тонни CO₂ на рік. Окрім цього, СЕС забезпечують економію на енергоносіях у розмірі 15,5 тисяч гривень на рік. Це свідчить про високий екологічний та економічний потенціал цього виду кредитів, який не лише допомагає знизити енергетичні витрати, а й позитивно впливає на довкілля.

Теплові насоси, за середньою сумою кредиту 180 тис. грн, дозволяють скоротити викиди CO₂ на 1,7 тонни на рік і забезпечити економію на енергоносіях у розмірі 11,8 тис. грн. Це також є значущим внеском у зменшення навантаження на довкілля, хоча й меншим, ніж у випадку з сонячними електростанціями. Теплові насоси сприяють енергоефективності, забезпечуючи заміну традиційних джерел тепла, таких як газові котли, на більш екологічні системи, що знижують споживання енергоресурсів [31].

Що стосується енергоефективних вікон, то їх використання дозволяє зменшити викиди CO₂ на 0,9 тонни на рік. Це менший результат у порівнянні з іншими видами кредитів, проте такий тип кредитування має суттєве значення для зниження енергоспоживання в побутових умовах. Економія на енергоносіях становить 5,3 тис. грн на рік, що робить цей вид екокредитування вигідним для домогосподарств, які прагнуть до більшої енергоефективності за допомогою доступних і малозатратних заходів.

Системи утеплення будинків, з середньою сумою кредиту 130 тис. грн, мають потенціал зменшити викиди CO₂ на 1,2 тонни на рік. Водночас, економія на енергоносіях складає 7,9 тис. грн на рік. Це є важливим кроком у напрямку

поліпшення теплоізоляції житлових приміщень, що значно знижує споживання енергії на опалення. Системи утеплення будинків допомагають не лише зменшити витрати на енергоносії, а й зробити умови проживання більш комфортними та екологічними.

Таблиця 2.5 – Порівняльна характеристика окупності екопроектів, профінансованих через ПриватБанк

Тип інвестиції	Строк окупності, років	Доступність кредитування	Середня ефективна ставка, % річних
Сонячна електростанція (СЕС)	4,0	Висока	6,9
Тепловий насос	3,6	Середня	7,2
Утеплення будинку	4,2	Висока	7,0
Система рекуперації тепла	4,5	Низька	7,5

Джерело: розроблено автором на основі [9]

Аналіз даних таблиці 2.5 показує різні показники окупності екопроектів, профінансованих через ПриватБанк, що допомагають оцінити ефективність та доцільність інвестицій у різні екологічні ініціативи. Одним із найбільш швидкоокупних проєктів є сонячна електростанція (СЕС), для якої строк окупності становить всього 4 роки. Висока доступність кредитування та низька середня ефективна ставка (6,9% річних) роблять цей варіант привабливим для інвесторів, адже він поєднує доступність фінансування і низькі витрати на кредит. Це дозволяє отримати відносно швидку окупність при мінімальних фінансових навантаженнях [32].

Теплові насоси мають трохи менший строк окупності — 3,6 року, що робить їх також досить привабливим інвестиційним вибором. Однак середня ефективна ставка для цього виду кредитування становить 7,2%, що дещо вище, ніж у випадку з СЕС. Доступність кредитування цього виду інвестицій оцінюється як середня, що може впливати на рівень інтересу потенційних клієнтів. Тим не менш, термін окупності є досить привабливим, що свідчить про ефективність цієї технології для зниження витрат на енергоресурси.

Утеплення будинку має строк окупності в 4,2 роки, що трохи довше, ніж у СЕС, але все ж залишає його конкурентоспроможним серед екологічних проєктів. Як і у випадку з СЕС, доступність кредитування для цього виду інвестицій висока, а середня ефективна ставка складає 7,0%. Утеплення будинку є популярним проєктом завдяки високій доступності фінансування та тому, що зменшує витрати на опалення, що важливо для багатьох домогосподарств, що прагнуть до енергоефективності.

Система рекуперації тепла має найвищий строк окупності — 4,5 роки, що робить її менш привабливою в порівнянні з іншими видами інвестицій. Крім того, доступність кредитування для цього типу інвестицій оцінюється як низька, що може бути бар'єром для широкого застосування цієї технології. Середня ефективна ставка становить 7,5%, що трохи вище, ніж у випадку з іншими проєктами, і може зробити цей варіант менш вигідним для потенційних клієнтів. Однак, незважаючи на вищі ставки та довший строк окупності, система рекуперації тепла все ж може бути ефективною в тих випадках, де є потреба у високій енергоефективності і можливості отримувати додаткову енергію від витраченого тепла [27].

Кожен з цих екопроєктів має свої переваги та обмеження, однак ПриватБанк пропонує різноманітні можливості фінансування для кожного з них, забезпечуючи різний рівень доступності кредитування та ставки, що відповідають потребам різних категорій клієнтів.

2.3. Пропозиції та рекомендації щодо активізації механізмів екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Ураховуючи поточний стан екокредитування в АТ КБ «ПриватБанк», а також результати аналізу його діяльності у цьому напрямку, можна визначити кілька ключових напрямків для подальшого розвитку та активізації механізмів екокредитування. Одним із основних кроків, який необхідно здійснити, є розширення пропозицій екокредитів для різних сегментів клієнтів. Враховуючи актуальність питання енергозбереження та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, банк може розробити нові продукти, орієнтовані на малий та середній бізнес, що займається впровадженням енергоефективних та екологічних рішень [2, с.25].

Таблиця 2.6 – Пропозиції та рекомендації щодо активізації механізмів екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

№	Пропозиції та рекомендації	Опис
1	Розширення продуктової лінійки екокредитів	Впровадження нових продуктів, що охоплюють широкий спектр енергозберігаючих технологій, зокрема для малого та середнього бізнесу.
2	Співпраця з державними органами та міжнародними фондами	Укладання партнерств для отримання субсидій та фінансових інструментів, що знижують вартість екокредитів для споживачів.
3	Розвиток цифрових платформ для екокредитування	Створення інтерфейсів, що дозволяють автоматизувати процес подачі заявок, моніторинг проектів та аналіз ефективності використання коштів.

Продовження таблиці 2.6

4	Підвищення обізнаності населення через освітні програми	Організація вебінарів, семінарів та кампаній для інформування громадян про переваги екокредитування та екологічних технологій.
5	Зниження процентних ставок для екологічно орієнтованих проектів	Встановлення пільгових ставок для проектів, що сприяють збереженню навколишнього середовища, таких як сонячні електростанції та теплові насоси.
6	Механізми страхування ризиків	Впровадження страхових продуктів для захисту від фінансових ризиків, що дозволить знизити невизначеність для клієнтів та підвищити привабливість екокредитів.
7	Покращення екологічного моніторингу проектів	Розробка інструментів для точнішого моніторингу екологічних результатів проектів (зменшення викидів CO ₂ , економія енергії) з використанням сучасних технологій.
8	Інтеграція з партнерами, що спеціалізуються на «зелених» інноваціях	Партнерство з компаніями, які розробляють та впроваджують екологічно чисті технології, для фінансування нових інновацій у сфері зелених технологій.
9	Активна реклама та просування екокредитних продуктів	Створення рекламних кампаній, що акцентують увагу на вигодах екокредитування та перевагах для клієнтів, зокрема в контексті енергозбереження та екології.
10	Впровадження системи зелених облігацій для фінансування екологічних проектів	Створення механізму для залучення інвестицій через продаж зелених облігацій для фінансування великих екологічних ініціатив.

Джерело: розроблено автором на основі[9]

Таблиця 2.6 з пропозиціями та рекомендаціями щодо активізації механізмів екокредитування в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» містить широкий спектр заходів, які можуть допомогти суттєво підвищити ефективність існуючої екокредитної системи. Однією з перших пропозицій є розширення продуктової лінійки екокредитів, що передбачає включення нових фінансових продуктів для малого та середнього бізнесу, а також індивідуальних споживачів. Це дозволить залучити більше клієнтів, які зацікавлені у впровадженні енергозберігаючих технологій та екологічних рішень, підвищуючи тим самим попит на екокредитування.

Іншим важливим кроком є активна співпраця з державними органами та міжнародними фондами, що дозволить залучити додаткові фінансові ресурси для субсидування екокредитів або надання фінансових інструментів з вигіднішими умовами для клієнтів. Зокрема, така співпраця може включати створення спільних програм або грантів, що заохочують підприємців та домогосподарства до впровадження «зелених» проектів. Це дасть можливість знизити фінансове навантаження на кінцевого споживача та зробить екокредитування більш доступним [3, с.16].

Третя пропозиція полягає у розвитку цифрових платформ для екокредитування, що дозволяє автоматизувати процес подачі заявок, моніторинг проектів та здійснення фінансових транзакцій. Це сприятиме не тільки підвищенню зручності та оперативності обслуговування клієнтів, але й оптимізації внутрішніх процесів банку. Завдяки цифровізації банк зможе швидше реагувати на запити клієнтів та забезпечувати більшу прозорість і контроль за виконанням екологічних проектів.

Пропозиція щодо підвищення обізнаності населення через освітні програми є ще одним важливим кроком для розвитку екокредитування. Організація навчальних вебінарів, семінарів та інформаційних кампаній дозволить потенційним клієнтам краще розуміти переваги екокредитування, а також те, як саме такі кредити можуть сприяти збереженню навколишнього середовища та економії енергії. Залучення широких верств населення до цього процесу є важливим етапом у розвитку зеленої економіки в країні.

Зниження процентних ставок для екологічно орієнтованих проєктів також є стратегічно важливою рекомендацією. Встановлення пільгових ставок дозволить стимулювати попит на екокредити, роблячи їх доступнішими для більшої кількості клієнтів, особливо для тих, хто бажає впроваджувати енергозберігаючі та екологічно чисті технології, такі як сонячні електростанції чи теплові насоси. Такий крок сприятиме не лише збереженню природних ресурсів, але й підвищенню економічної ефективності споживачів цих технологій [4, с.28].

Для активізації екокредитування важливо також знизити фінансові бар'єри для потенційних позичальників. ПриватБанку слід переглянути свою політику процентних ставок для екологічно спрямованих кредитів, адже високі ставки можуть відлякувати більшість потенційних клієнтів. Один із шляхів — впровадження гнучких умов кредитування, які включають можливість знижок на ставку для клієнтів, які інвестують у проєкти з відновлювальних джерел енергії або технології з високою енергоефективністю. Це дозволить заохотити більше компаній та домогосподарств до здійснення інвестицій у зелені ініціативи.

Банк має більше акцентувати увагу на наданні консультаційних послуг для клієнтів, що бажають отримати екокредити. Відсутність достатньої обізнаності про механізми та переваги екокредитування є однією з причин обмеженого попиту на такі продукти. ПриватБанку доцільно створити спеціалізовані консультативні підрозділи, що забезпечать потенційним позичальникам доступ до детальної інформації про фінансування зелених проєктів, доступних для бізнесу та приватних осіб. Це дозволить клієнтам швидше орієнтуватися в екокредитуванні і приймати більш обґрунтовані рішення.

Задля збільшення попиту на екокредитування, банк може також розширити свою діяльність на локальні та регіональні ринки, де існує високий потенціал для розвитку екологічних проєктів, але поки що відсутня належна фінансова підтримка. Зокрема, в регіонах, де спостерігається високий рівень енергетичних витрат, таких як південні або східні області, потрібно створити спеціалізовані програми фінансування екологічних проєктів для малого та середнього бізнесу. Це

дозволить ПриватБанку значно розширити свою клієнтську базу, одночасно сприяючи розвитку зеленої економіки в цих регіонах [5, с.46].

Значним напрямком активізації екокредитування є також розвиток партнерських відносин з державними та приватними організаціями, які займаються підтримкою зеленої економіки та енергетичної ефективності. Спільні ініціативи з урядовими структурами можуть призвести до розширення можливостей для фінансування екологічних проєктів через державні програми підтримки або пільгові кредити. Це дозволить знизити ризики для банку та збільшити доступність екокредитів для широкого кола позичальників.

Одним з ключових аспектів, на якому слід зосередитися ПриватБанку, є удосконалення системи мотивації для клієнтів, що приймають участь у екологічних програмах. Це може бути досягнуто через надання додаткових бонусів або знижок на кредити для тих клієнтів, які обирають екологічно чисті технології, що сприяють енергозбереженню та зниженню викидів парникових газів. Наприклад, для покупців сонячних панелей чи теплових насосів можна пропонувати спеціальні кредитні умови або програми лояльності. Такі ініціативи допоможуть заохотити більше громадян та підприємств до активного переходу на зелені технології, забезпечуючи не лише економічні вигоди, але й позитивний вплив на екологічну ситуацію в країні.

ПриватБанку слід також створити сприятливі умови для розвитку зелених облігацій та інших інвестиційних інструментів, орієнтованих на екологічні проєкти. Запуск таких інструментів дозволить залучити додаткові фінансові ресурси для реалізації екологічних ініціатив на рівні підприємств та місцевих громад. ПриватБанк може стати ключовим гравцем на ринку зелених облігацій, надаючи як приватним інвесторам, так і корпоративним клієнтам можливість інвестувати в проєкти, які мають не тільки фінансову вигоду, але й екологічну цінність [6].

Додатково важливо підвищити роль екокредитування в загальному контексті розвитку фінансових продуктів для сталого розвитку. Для цього ПриватБанку слід вдосконалити свою стратегію на національному рівні, інтегруючи екокредитування

в загальний фінансовий ландшафт України. Важливим кроком стане співпраця з міжнародними організаціями та фондами, що спеціалізуються на фінансуванні екологічних ініціатив, а також участь у міжнародних програмах щодо зеленої економіки. Це дозволить банку не тільки збільшити обсяги екокредитування, але й зміцнити свою репутацію як відповідального гравця на фінансовому ринку, що підтримує ініціативи зі збереження навколишнього середовища.

Не менш вагомою є і роль ПриватБанку у формуванні екологічно орієнтованої культури серед своїх клієнтів. Зокрема, банк може ініціювати кампанії на підтримку збереження природи та енергоефективності, сприяти поширенню екологічних знань через свої канали комунікації, такі як мобільний додаток, онлайн-платформи та соціальні мережі. Ці кампанії можуть включати не лише просвіту, а й стимулювати до дій, шляхом надання бонусів або знижок на екокредитні продукти для тих, хто бере участь у відповідних заходах.

ПриватБанку варто розробити більш детальну методику аналізу екологічних та економічних аспектів кожного проекту. Це дозволить не лише більш точно оцінювати ризики, але й збільшити ефективність надання кредитів, орієнтуючись на проекти, що мають великий потенціал з точки зору енергозбереження та зменшення викидів CO₂. Таким чином, ПриватБанк зможе забезпечити не тільки фінансовий успіх, але й значний внесок у розвиток зеленої економіки України [7].

Для активізації екокредитування в ПриватБанку важливо впроваджувати нові технології та процеси, які зможуть забезпечити ефективне та стабільне функціонування цього сегмента фінансового ринку. Одним із важливих кроків є подальший розвиток інфраструктури для обробки екологічних кредитних заявок, що дозволить автоматизувати процеси та знизити витрати часу як для клієнтів, так і для працівників банку. У цьому контексті особливу роль відіграє впровадження цифрових платформ, які дозволяють зручніше оцінювати, моніторити та підтримувати екологічно орієнтовані проекти. Це дозволить ПриватБанку не лише збільшити кількість виданих екокредитів, а й підвищити ефективність надання таких кредитів, що є важливим фактором для розвитку зеленої економіки.

ПриватБанку слід активно використовувати інструменти державних субсидій та пільгового кредитування, щоб зробити екокредити доступнішими для малого та середнього бізнесу. Партнерство з міжнародними фінансовими організаціями дозволить банку залучати додаткові кошти для фінансування великих екологічних проектів, таких як розвиток відновлювальних джерел енергії, модернізація інфраструктури для енергозбереження та боротьба з кліматичними змінами.

Ще одним важливим кроком є удосконалення освітніх програм для клієнтів, спрямованих на підвищення їх обізнаності про переваги екокредитування та енергозбереження. ПриватБанку необхідно активніше працювати над поширенням знань про зелені технології та їх вплив на зниження витрат на енергію. Це може бути реалізовано через семінари, вебінари, інформативні брошури, а також через інтеграцію екологічних знань у банківські програми та мобільні додатки. Такі заходи допоможуть не лише заохотити громадян до активнішого залучення у програми екокредитування, а й сприятимуть створенню здорової екологічної культури в країні [8].

Також важливо звернути увагу на подальший розвиток інструментів для оцінки екологічного впливу проектів, що фінансуються. Враховуючи актуальність проблеми зміни клімату та збереження навколишнього середовища, ПриватБанку слід вдосконалити методології для розрахунку екологічної вигоди від наданих кредитів, включаючи зниження викидів парникових газів, економію енергії та покращення якості навколишнього середовища. Завдяки цьому банк зможе не лише ефективніше моніторити результати своїх ініціатив, а й надавати клієнтам більш точну інформацію про їхній внесок у розвиток зеленої економіки.

Варто звернути увагу на залучення нових партнерів для банку, зокрема компаній, які займаються впровадженням екологічних інновацій у різних галузях. Це дозволить банку створити нові можливості для кредитування таких ініціатив, а також значно розширити коло клієнтів, зацікавлених у зелених кредитах. У майбутньому ПриватБанк може стати не тільки лідером ринку екокредитування в Україні, але й одним із основних каталізаторів розвитку зеленої економіки в країні, сприяючи сталому розвитку на національному рівні.

Для збільшення популярності екокредитів у ПриватБанку слід приділяти увагу зниженню ризиків для банку, пов'язаних із фінансуванням екологічних проектів. Для цього можна використовувати механізми страхування ризиків, що дозволить мінімізувати можливі фінансові втрати. Водночас це надасть додаткові гарантії клієнтам, збільшуючи їхню довіру до банківських продуктів, орієнтованих на збереження навколишнього середовища.

Усі ці кроки сприятимуть не лише підвищенню ефективності екокредитування в ПриватБанку, а й значному покращенню екологічної ситуації в Україні, що є важливим елементом для розвитку сталого економічного середовища.

ВИСНОВКИ

Дипломна робота присвячена комплексному дослідженню розвитку екокредитування в Україні, що є надзвичайно актуальним у контексті світових тенденцій сталого розвитку та екологічної безпеки. У вступі було обґрунтовано значущість обраної теми, зазначено, що екокредитування виступає важливим інструментом формування зеленої економіки, стимулюючи впровадження енергоефективних технологій і екологічно безпечних проектів. Проведено визначення мети і завдань дослідження, що дозволило структурувати роботу і зосередитись на теоретичних засадах, аналізі практичного стану та розробці рекомендацій для активізації цього напрямку в банківській сфері України.

У результаті проведеного аналізу теоретичних засад банківського кредитування населення можна стверджувати, що дана сфера є ключовою складовою фінансової системи, що безпосередньо впливає на розвиток економіки та покращення рівня життя громадян. Кредитування населення виконує функцію не лише стимулювання споживчого попиту, а й забезпечення інвестиційних можливостей для домогосподарств, що, в свою чергу, підвищує загальний економічний потенціал країни. Аналіз сучасних теоретичних підходів дозволяє визначити багатогранність та комплексність процесу кредитування, який інтегрує фінансові, правові, психологічні та соціальні аспекти.

Значну увагу варто приділити структурним особливостям кредитування, що включають роздрібні, іпотечні, споживчі кредити, а також кредитування малого бізнесу. Особливої актуальності набуває питання формування ефективної системи управління кредитними ризиками, що базується на сучасних методах оцінки платоспроможності позичальників. Важливим чинником залишається розвиток інноваційних технологій, зокрема автоматизованих систем скорингу, що підвищують швидкість та об'єктивність ухвалення кредитних рішень.

Теоретичний аналіз зарубіжного досвіду, зокрема країн із розвиненою банківською системою, показує, що успішне функціонування кредитування

населення нерозривно пов'язане з прозорим та чітким регулюванням, високим рівнем фінансової грамотності населення і широким застосуванням технологічних інновацій. Запровадження державних механізмів підтримки та захисту прав споживачів фінансових послуг створює довіру до банківської системи, що стимулює попит на кредитні продукти і підвищує загальну фінансову інклюзію.

У процесі дослідження було проаналізовано ключові інструменти та моделі банківського кредитування, а також їх вплив на поведінку споживачів. Виявлено, що існує чітка тенденція до переходу на цифрові платформи кредитування, що сприяє не лише підвищенню ефективності операцій, а й розширенню доступу до кредитних ресурсів для широких верств населення. Застосування штучного інтелекту та big data у кредитних технологіях дозволяє оптимізувати процеси оцінки ризиків, мінімізувати можливості шахрайства та підвищити якість кредитних портфелів.

Враховуючи результати проведеного аналізу, можна дійти висновку, що подальший розвиток банківського кредитування населення в Україні повинен базуватися на адаптації та інтеграції найкращих світових практик, зокрема клієнтоорієнтованого підходу, посилення регуляторних стандартів та стимулювання фінансової грамотності. Особливу увагу варто приділяти формуванню комплексної системи захисту прав споживачів, впровадженню інноваційних технологій у кредитному процесі, а також розвитку інфраструктури кредитних бюро.

В результаті аналізу стану та перспектив розвитку екокредитування в Україні можна зробити кілька важливих висновків. Перше, на сьогодні екокредитування в Україні перебуває на стадії активного розвитку, проте ще потребує значних зусиль для розширення своєї присутності на ринку. АТ КБ «ПриватБанк» виявляє себе як один з лідерів у цьому секторі, що підтверджується збільшенням обсягів екокредитування у 2021–2023 роках та активним впровадженням нових фінансових продуктів. Тим не менше, ринок екокредитування в Україні стикається з рядом перешкод, серед яких можна відзначити недостатній рівень обізнаності громадян

та підприємців про можливості екокредитів, а також високий рівень процентних ставок для екологічних проектів.

Друге, важливим елементом для подальшого розвитку є стимулювання державної підтримки екокредитування, включаючи субсидування частини відсоткової ставки або надання грантів на впровадження екологічних проектів. Така підтримка може значно підвищити доступність екокредитів для різних категорій населення та бізнесу, що в свою чергу сприятиме зменшенню викидів CO₂ та розвитку зеленої економіки в країні. Окрім цього, на перспективу варто розглядати можливість покращення законодавчої бази щодо екокредитування, зокрема в частині стимулювання екологічно чистих технологій та підвищення ефективності їх використання.

Третє, значну роль у розвитку екокредитування може відігравати підвищення обізнаності населення про екологічні переваги таких кредитів, що потребує впровадження освітніх програм та інформаційних кампаній. Важливо, щоб кожен потенційний клієнт банку розумів не лише економічні переваги від використання енергозберігаючих технологій, а й довгострокову користь для навколишнього середовища. Поступова зміна свідомості населення дозволить забезпечити сталий попит на екокредити та сприяти інтеграції екологічно чистих технологій в економіку країни.

Загалом, розвиток екокредитування в Україні має великий потенціал, однак для його повноцінного реалізування необхідні комплексні зусилля з боку фінансових установ, держави та самих споживачів. Якщо будуть враховані рекомендації щодо зниження процентних ставок, розширення програм державної підтримки та підвищення інформованості, це дозволить створити стабільний та динамічний ринок екокредитування, що стане важливим фактором розвитку зеленої економіки в Україні.

Проведене дослідження підтверджує важливість розвитку екокредитування як стратегічного напрямку у системі банківських послуг України. Це сприятиме зростанню інвестиційної привабливості «зеленої» економіки, зменшенню екологічних ризиків і створенню умов для сталого розвитку суспільства.

Враховуючи актуальність проблематики і позитивні результати аналізу, запропоновані рекомендації можуть стати ефективним інструментом для банківських установ, державних органів і бізнесу у спільних зусиллях із впровадження екологічно орієнтованих кредитних продуктів.

Таким чином, робота розкрила ключові теоретичні та практичні аспекти розвитку екокредитування, підтверджуючи його значущість для економіки України. Вона закладає основу для подальших наукових досліджень і практичних кроків, спрямованих на забезпечення ефективної та відповідальної кредитної політики в контексті сталого розвитку та охорони довкілля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовчак, О. Д. Банківські операції : підручник / О. Д. Вовчак, З. Є. Вовчак. – К. : Знання, 2021. – 550 с.
2. Герасименко, О. О. Кредитування фізичних осіб: проблеми і перспективи розвитку / О. О. Герасименко // Фінанси України. – 2021. – № 2. – С. 19–26.
3. Кіреєва, А. І. Банківське кредитування населення: теоретичні засади / А. І. Кіреєва // Економіка і суспільство. – 2020. – № 23. – С. 13–18.
4. Ковальчук, Г. Ю. Інструменти банківського кредитування населення в Україні / Г. Ю. Ковальчук // Економічний простір. – 2023. – № 190. – С. 25–30.
5. Сітченко, Т. В. Ринок автокредитування в Україні: стан та перспективи / Т. В. Сітченко // Фінанси, облік і аудит. – 2023. – № 2. – С. 42–48.
6. Національний банк України. Щоквартальний огляд банківського сектору. – 2023. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
7. Аналітичний звіт НБУ про стан споживчого кредитування за 2023 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
8. Офіційний сайт Фонду розвитку підприємництва. Програма «єОселя». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finfa.gov.ua>
9. ПриватБанк – беремо і робимо. URL: <https://privatbank.ua/> (Дата звернення: 14.05.2025).
10. Мороз А. М. Економічна сутність споживчого кредиту в системі сучасних фінансових відносин / А. М. Мороз // Економіка: реалії часу. – 2016. – № 2. – С. 178–183. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/.../evpe_2016_2_24.pdf
11. Чуб П. М., Ходакевич С. І. Проблемна кредитна заборгованість банків в Україні та світі / П. М. Чуб, С. І. Ходакевич // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 18. – С. 41–46. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2023-4_0-pages-182_190.pdf

12. Кучер А. І. Банківське еко-кредитування як інструмент сталого розвитку / А. І. Кучер // Modern Economics. – 2023. – № 41. – С. 45–49. URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/548>
13. Укргазбанк. ЕКО-кредитка – фінансовий продукт для екологічно свідомих клієнтів // Укргазбанк. – 2024. URL: <https://www.ukrgasbank.com/eco-creditka/>
14. Укрінформ. Укргазбанк готує перезапуск кредитування населення для закупівлі енергообладнання // Укрінформ. – 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3874588-ukrgazbank-gotue-perezapusk-kredituvanna-naselenna-dla-zakupivli-energooblalnanna.html>
15. Третяк Н. М. Вплив кредитування на дохідність банків в Україні / Н. М. Третяк // Агросвіт. – 2023. – № 15. – С. 34–39. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/download/2404/2440/6083>
16. Вдовиченко Л. Ю. Методи організації банківського кредитування / Л. Ю. Вдовиченко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. – 2014. – № 1(16). – С. 318–324. URL: <https://www.fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/318/318/729>
17. Литвиненко Я. С. Сучасний стан банківського кредитування в Україні: проблеми та перспективи / Я. С. Литвиненко // Економіка та суспільство. – 2018. – № 15. – С. 120–124. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/120.pdf
18. Кузьменко О. В. Основні аспекти кредитування на сучасному етапі / О. В. Кузьменко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2020. – № 6. – С. 24–30. URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/24-20.pdf>
19. Єфіменко С. І. Розвиток споживчого кредитування в Україні: аналіз динаміки / С. І. Єфіменко // Проблеми економіки. – 2023. – № 4. – С. 182–190. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2023-4_0-pages-182_190.pdf_l0

20. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Household Lending and Financial Stability in Eastern Europe. – London : EBRD, 2022. – [Online]. – Available at: <https://www.ebrd.com/publications>
21. Kalinina, T., & Kurylenko, O. Risks of Consumer Lending in the Banking Sector of Ukraine // Economic Affairs. – 2022. – Vol. 67, No. 4. – P. 31–38. – DOI: <https://doi.org/10.46809/eajse.v67i4.343>
22. Yakymchuk, N., & Kondratova, I. Digital Scoring Models for Retail Lending in Ukrainian Banks // Journal of Risk Finance. – 2022. – Vol. 23, No. 3. – P. 50–57. – DOI: <https://doi.org/10.1108/JRF-10-2022-0165>
23. Jarosz-Angowska, A. Development of Consumer Lending in Central Europe // Journal of Banking & Finance. – 2022. – Vol. 138. – Article ID: 106490. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2022.106490>
24. Federal Reserve Bank of New York. Quarterly Report on Household Debt and Credit. – 2023. – [Online]. – Available at: <https://www.newyorkfed.org>
25. Deutsche Bundesbank. Monthly Report – Private Credit in Germany. – 2023. – [Online]. – Available at: <https://www.bundesbank.de>
26. European Parliament. Directive 2008/48/EC on Credit Agreements for Consumers // Official Journal of the European Union. – 2008. – [Online]. – Available at: <https://eur-lex.europa.eu>
27. Credit Agricole Group. Annual Report 2022. – [Online]. – Available at: <https://www.credit-agricole.com>
28. Japan Financial Services Agency. Digitalization of Consumer Lending in Japan. – 2022. – [Online]. – URL: <https://www.fsa.go.jp>
29. FICO. What is a Credit Score? – 2023. – [Online]. – Available at: <https://www.myfico.com>
30. Swedish Financial Supervisory Authority. Responsible Lending Regulation Overview. – 2023. – [Online]. – Available at: <https://www.fi.se>
31. Financial Consumer Agency of Canada. National Strategy for Financial Literacy. – 2022. – [Online]. – Available at: <https://www.canada.ca>

32. International Monetary Fund. Mortgage Markets in Developed Countries. – Washington : IMF Publications, 2023.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1.1 – Ключові підходи до банківського кредитування населення за різними авторами

Автор	Основне визначення	Класифікація кредитування	Основні інструменти кредитування	Важливі аспекти та перспективи
Вовчак, О. Д., Вовчак З. Є. (2021)	Банківська операція, що задовольняє потреби населення у фінансах	Короткострокове, середньострокове, довгострокове	Споживчі кредити, іпотека, автокредити	Фокус на комплексному обслуговуванні клієнтів
Герасименко О. О. (2021)	Надання фізичним особам кредитних ресурсів на певних умовах	За термінами, цільовим призначенням	Споживчі, іпотечні, автокредити	Проблеми та перспективи розвитку споживчого кредитування
Кіресва А. І. (2020)	Забезпечення доступу населення до фінансових ресурсів	За метою, способом забезпечення	Кредити з оцінкою кредитоспроможності	Мінімізація банківських ризиків, стимулювання попиту
Ковальчук Г. Ю. (2023)	Інструменти, адаптовані до потреб різних груп населення	За типами кредитних продуктів	Фіксовані ставки, кредитні картки, овердрафти	Різноманітність продуктів, адаптація під клієнтів

Продовження таблиці 1.1

Сітченко Т. В. (2023)	Ринок автокредитування як сегмент кредитування населення	Автокредити як окремий вид	Кредити на авто з різними умовами	Зростання ринку автокредитування, підвищення доступності
НБУ (2023)	Регуляторний огляд ринку кредитування населення	Статистичні дані та аналіз	Загальний портфель споживчих кредитів	Виклики макроекономічної нестабільності
Фонд розвитку підприємництва (2025)	Державна підтримка іпотечного кредитування	Пільгові умови, спеціальні програми	Програма «єОселя»	Підвищення доступності житла через кредитування
ПриватБанк (2025)	Комерційний банк з широким спектром кредитних продуктів	Онлайн кредитування, споживчі та іпотечні кредити	Цифрові послуги, швидке оформлення	Цифровізація кредитування, зручність для клієнтів
EBRD (2022)	Вплив кредитування домогосподарств на фінансову стабільність	Рекомендації щодо відповідального кредитування	Політики підвищення кредитної грамотності	Відповідальне кредитування, фінансова стабільність

Джерело: розроблено автором на основі [1-10].